

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
LI2026/00074

SOU 2025:125 En ny viltförvaltningslagstiftning

Kammarrätten anser att förslagen överlag uppfyller syftet att få till stånd ett tydligare, modernare och mer överskådligt regelverk.

Kammarrätten motsätter sig utredningens bedömning att kostnadsökningen för de allmänna förvaltningsdomstolarna ryms inom befintliga anslagsramar.

Kammarrätten har synpunkter på förslagen och bedömningarna om

- jakt och avlivning,
- avgiftens storlek,
- undantag från skyldigheten att betala avgift,
- att inte upphöra med överträdelser och att begå upprepade överträdelser,
- överklagande av beslut enligt viltförvaltningslagen till allmän förvaltningsdomstol,
- ändring av beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv,
- komplettering av sekretessbestämmelser för att motverka att vapen kommer till brottslig användning, och
- konsekvenserna för Sveriges domstolar.

Kammarrätten förordar också att de nya författningar som föreslås ska benämnas lagen om viltförvaltning och förordningen om viltförvaltning.

I övrigt har kammarrätten inte några synpunkter på bedömningarna och förslagen.

Det behövs en ny lag och en ny förordning som gäller för jakt och viltförvaltning (avsnitt 3.3.1)

Det finns en risk att benämningen på de författningar som föreslås – viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen – kan sammanblandas eller uppfattas ha ett särskilt samband med förvaltningslagen (2017:900). Motivet till benämningarna – att de speglar bredden av lagstiftningens innehåll och att jakten därmed blir en tydlig del i viltförvaltningen – är inte övertygande. Kammarrätten förordar därför att de nya författningarna benämns lagen om viltförvaltning och förordningen om viltförvaltning.

Jakt och avlivning (avsnitt 5.4 och 5.5)

Enligt förslaget innefattas åtgärder såsom att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl av begreppet jakt (se 1 kap. 6 § förslaget till viltförvaltningslag). I den allmänna motiveringen till begreppet "avlivning" anges dock att åtgärder som behövs för att avliva vilt på uppdrag

av myndighet, t.ex. att söka efter, spåra eller förfölja det, inte räknas som jakt eftersom det inte räknas upp i definitionen av jakt. Utifrån hur definitionerna av begreppen "jakt" och "avlivning" är utformade anser kammarrätten att det inte framstår som klart och tydligt när åtgärder för att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning räknas som jakt eller inte. Kammarrätten efterlyser ett förtydligande på denna punkt.

Avgiftens storlek (avsnitt 10.5.2)

Utredningen föreslår att det lägsta och högsta beloppet för sanktionsavgift ska vara 1 000 kr respektive 50 000 kr för överträdelser av mindre allvarlig karaktär som enligt nuvarande regelverk ger bötespåföljd. Hur utredningen kommit fram till dessa beloppsgränser framgår inte närmare. Det är därför svårt att bedöma avgiftsnivåernas rimlighet, inte minst med hänsyn till att det ännu är oklart vilka närmare överträdelser som kommer att ingå i systemet för sanktionsavgift. Kammarrätten förutsätter att detta tydliggörs.

Undantag från skyldigheten att betala avgift (10.5.3)

Det föreslås att sanktionsavgift inte ska tas ut vid ringa överträdelser eller om det är oskäligt att ta ut avgiften. Förslaget tycks dock inte innebära en möjlighet till delvis befrielse från sanktionsavgift. Sådan möjlighet finns dock i andra sanktionsavgiftssystem. Exempel på detta är 9 kap. 11 § i förordningen (2004:865) om kör- och vilotider samt färdskrivare, m.m. För att på ett mer optimalt sätt uppfylla krav på proportionalitet och tillgodose behov av flexibilitet kan det därför finnas skäl för att möjliggöra delvis befrielse från sanktionsavgift.

Ett sätt att råda bot på den beskrivna oklarheten är att använda sig av samma lagstiftningsteknik som på återkravområdet i socialförsäkringsbalken eller i fråga om särskilda avgifter enligt skatteförfarandelagen (2011:1244). Båda regelverken anger tydligt att ett en återbetalningsskyldighet kan efterges och att en enskild kan befrias från avgift helt eller delvis.

Kammarrätten anser sammanfattningsvis att det bör klargöras i vilken mån en enskild kan befrias delvis från en sanktionsavgift.

Att inte upphöra med överträdelser och att begå upprepade överträdelser (avsnitt 10.5.4)

Det föreslås bl.a. att en ny och förhöjd avgift ska tas ut om den som påförts en sanktionsavgift inte upphör med överträdelsen och att höjd avgift ska påföras den som begår samma överträdelse. Dessa bestämmelser föreslås införas på förordningsnivå i 14 kap. 6 och 7 §§ i den föreslagna viltförvaltningsförordningen. Grundläggande bestämmelser om sanktionsavgift föreslås dock införas på lagnivå, bl.a. bestämmelser om sanktionsavgifternas storlek och om undantag från avgiftsskyldigheten. Kammarrätten anser att uppdelningen gör regelverket mindre överskådligt. Varför utredningen valt att göra denna uppdelning framgår inte. Kammarrätten menar därför att det bör övervägas om denna uppdelning kan undvikas och att bestämmelserna i stället meddelas i lagen.

Beslut enligt viltförvaltningslagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol (avsnitt 11.3.1)

Kammarrätten delar utredningens bedömning att dagens regelverk inte är förenligt med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter. Regelverket behöver därför ändras. Enligt förslaget ska beslut enligt viltförvaltningslagen kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Med beslut ”enligt denna lag” eller liknande avses enligt utredningen även viltförvaltningsförrordningen eller myndighetsföreskrifter som ytterst meddelats med stöd av lagen respektive beslut som meddelats med stöd av förordningen eller myndighetsföreskrifter som i sin tur meddelats med stöd av den nya lagen (avsnitt 3.2). Som skäl för denna utvidgning av möjligheten att överklaga framhålls vikten av rättssäkerhetsgarantier för enskilda och behovet av ökad legitimitet för regelverket.

Kammarrätten har i och för sig inga invändningar mot att även beslut som inte direkt rör civila rättigheter och som enligt dagens regelverk inte går att överklaga ska kunna överklagas. Utredningens förslag framstår dock som långtgående. Det kan därför sannolikt antas att betydligt fler beslut än vad som är fallet idag kommer att bli överklagbara. I avsaknad av en närmare kartläggning över vilka typer av beslut som kan komma att bli föremål för domstolsprövning är det dock svårt att, utifrån de skäl som utredningen angett, bedöma förslagets legitimitet.

Ett annat problem med utredningens överväganden är att de inte adresserar behovet av ändringar i förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m. Utredningens förslag innebär ju att jaktförordningen upphävs. Det finns därför behov av följdändringar i andra gällande författningar där hänvisning till jaktförordningen görs. Ett sådant behov finns avseende 7 g § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m. Enligt denna bestämmelse är Förvaltningsrätten i Luleå behörig domstol att ta upp överklagande av vissa angivna beslut till prövning. I bestämmelsen hänvisas till jaktförordningen. Om utredningens förslag blir verklighet kommer denna hänvisning behöva ändras. Varken utredningens delbetänkande eller slutbetänkande innehåller förslag på en sådan följdändring. Behov av sådana följdändringar behöver därför uppmärksammas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Kammarrätten anser mot denna bakgrund att förslaget i denna del bör vara föremål för ytterligare överväganden.

Beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv ska kunna ändras efter att beslutet har överklagats (avsnitt 11.3.3)

Kammarrätten ifrågasätter inte behovet av en möjlighet för den beslutande förvaltningsmyndigheten att besluta om ändring av ett beslut som har överklagats till allmän förvaltningsdomstol. Lagstiftningstekniken som utredningen har valt är dock tveksam. Den fragmentiserar regleringen och riskerar att leda till svårigheter vid tillämpningen och till brister i fråga om förutsebarheten. Ett alternativ för att göra regleringen tydligare skulle vara att ta ett samlat grepp på bestämmelserna om ändring och meddela dem i lagen, eller eventuellt i förordningen. Det skulle i så fall röra sig om en uttömmande reglering om ändring som avviker från bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900) och som därför ska tillämpas i stället för

bestämmelserna i 37–39 §§ förvaltningslagen. Kammarrätten anser att denna fråga bör övervägas ytterligare.

Sekretessen för att motverka att vapen kommer till brottslig användning kompletteras (avsnitt 12.6)

Utredningen bedömer att eftersom sekretessen gäller för en uppgift som hänför sig till vissa register följer sekretessen med uppgiften när den lämnas vidare till en annan myndighet varför sekretessen gäller oavsett hos vilken myndighet uppgiften finns. Till stöd för denna bedömning hänvisar utredningen till prop. 2023/24:144 s. 365. Kammarrätten ställer sig något tveksam till utredningens bedömning. I den nämnda propositionen instämde regeringen i promemorians bedömning att det var motiverat att låta den föreslagna sekretessbestämmelsen avse uppgifter *som hänför sig till* en utredning om självständigt förverkande. Formuleringen *som hänför sig till* ansågs innebära att sekretessen ”följer med” uppgiften när den lämnas vidare till en annan myndighet. Lagförslaget ledde till en ny bestämmelse i 18 kap. 1 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

Bestämmelserna i 18 kap. 16 § OSL, i vilka de föreslagna ändringarna föreslås införas, är dock uppbyggda på ett annat sätt jämfört med 18 kap. 1 a § OSL. I 18 kap. 16 § OSL punkt 2 och 3 anges tydligt att sekretessen gäller specifikt hos *Naturvårdsverket* respektive *länsstyrelsen*. Motsvarande detaljreglering saknas i 18 kap. 1 a § OSL. Att specifikt ange hos vilken myndighet sekretess gäller skulle vid första anblick kunna uppfattas utgöra hinder för att sekretessen ”följer med” när en uppgift överförs till en annan myndighet.

Sammanfattningsvis anser kammarrätten det bör övervägas ett tydliggörande av bestämmelsens effekter i frågan om sekretessöverföring.

Konsekvenser för Sveriges domstolar (avsnitt 14.3.3)

Utredningen pekar på att bestämmelsen om överklagande i den föreslagna viltförvaltningslagen tillsammans med införandet av sanktionsavgifter och de föreslagna ändringarna i OSL sannolikt kommer att medföra en ökad måltillströmning och i förlängningen ökade kostnader för förvaltningsdomstolarna. Utredningen anser dock att den eventuella kostnadsökningen bedöms kunna rymmas inom Sveriges domstolars nuvarande anslagsram. Kammarrätten har svårt att förstå hur utredningen har kommit fram till denna slutsats. Som domstolen påpekat ovan kan det antas att betydligt fler beslut kommer att bli överklagbara jämfört med vad som är fallet idag. Utan en närmare kartläggning av vilka typer av beslut som kommer att kunna bli föremål för domstolsprövning är det svårt att komma fram till slutsatsen att den eventuella kostnadsökningen kommer att kunna hanteras inom domstolarnas nuvarande anslagsram.

Mot denna bakgrund motsätter sig kammarrätten utredningens bedömning att de ökade kostnader rymms inom nuvarande anslagsramar.

Remissvaret har beslutats av kammarrättspresidenten Mattias Almqvist och kammarrättsrådet Yohann Gilbert, föredragande.

Mattias Almqvist

Yohann Gilbert